

Dosarul nr. 2ra-1080/21

Prima instanță: Judecătoria Bălți sediul Sîngerei (jud. A. Clevada)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. I. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

ÎNCHEIERE

14 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de
Procuratura Generală a Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Nicolae Moisiuc
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea
prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale
procuraturii și ale instanței judecătorești

împotriva deciziei din 15 aprilie 2021 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost
respins apelul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova și menținută
hotărârea din 16 decembrie 2020 a Judecătoriei Bălți sediul Sîngerei, prin care
acțiunea a fost admisă parțial

constată:

La 26 mai 2020, Nicolae Moisiuc a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea
prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale
procuraturii și ale instanței judecătorești.

În motivarea acțiunii a invocat că la 11 mai 2006, a fost înregistrată în
Registrul nr. 1 al Procuraturii raionului Sîngerei cu nr. 86 pr/06 o cerere, prin care
Eduard Pascari a solicitat atragerea la răspundere a colaboratorilor de poliție Nicolae
Moisiuc, Eduard Tronciu, Alexandru Mereuță și Marcel Petrov, invocând că la
22 aprilie 2006, colaboratorii de poliție menționați, în incința Primăriei or. Sîngerei,
l-au maltratat și i-au cauzat leziuni corporale sub formă de XXXXX.

La fel, la 13 mai 2006, Eduard Pascari a depus o plângere și la Procuratura
Generală a Republicii Moldova.

În urma examinării cererii depuse, la 2 august 2006, de către procurorul din
cadrul Procuraturii raionului Sîngerei a fost dispusă neînceperea urmăririi penale în
baza plângerii înaintate, din motivul lipsei elementelor infracțiunii, prevăzute de

art. 309¹ Cod penal (în redacția Legii nr. 139-XVI din 30 iunie 2005), art. 328 sau 152 Cod penal, în acțiunile colaboratorilor CPR Sîngerei Nicolae Moisiuc, Eduard Tronciu, Alexandru Mereuță și Marcel Petrov.

Prin ordonanța din 18 iunie 2007 emisă de către procurorul raionului Sîngerei, a fost anulată rezoluția de neîncepere a urmăririi penale din 2 august 2006, cu pornirea urmăririi penale în baza plîngerii depuse și înregistrate la 11 mai 2006, conform semnelor componente de infracțiune prevăzută de art. 152 alin. (1) Cod penal.

A precizat că în baza ordonanțelor procurorului din cadrul Procuraturii raionului Sîngerei din 3 septembrie 2008, 4 septembrie 2008, 5 septembrie 2008 și 17 noiembrie 2008, bănuții Nicolae Moisiuc, Eduard Tronciu, Alexandru Mereuță și Marcel Petrov au fost scoși de sub urmărire penală, din motivul lipsei elementelor infracțiunii.

La 18 noiembrie 2008, prin ordonanța emisă de procuror, a fost suspendată urmărirea penală până la identificarea persoanei care a săvârșit infracțiunea dată și poate fi pusă sub învinuire.

La 11 februarie 2009 și 13 februarie 2009 la Procuratura raionului Sîngerei au fost depuse plîngerile avocatului Tudor Ungureanu în interesul părții vătămate Eduard Pascari, prin care au fost contestate ordonanțele de scoatere de sub urmărire penală a bănuților - inclusiv și în privința lui, precum și ordonanța de suspendare a cauzei penale.

Ca urmare, la 13 februarie 2009, procurorul raionului Sîngerei a anulat ordonanța din 18 noiembrie 2008 privind suspendarea cauzei penale respective, dispunând reluarea urmăririi penale și exercitarea urmăririi penale suplimentare.

Temeiuri pentru anularea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a bănuților, prevăzute de art. 287 CPC, nu au fost stabilite.

În același timp, o plîngere pe marginea ordonanțelor respective, inclusiv și a celei din 13 februarie 2009, a fost înaintată de către avocatul părții vătămate în ordinea art. 313 CPC.

În urma examinării plîngerii respective, prin încheierea din 27 martie 2009, emisă de judecătorul de instrucție al Judecătoriei Sîngerei, aceasta a fost respinsă, iar ordonanțele procurorului din 3 septembrie 2008, 4 septembrie 2008, 5 septembrie 2008 și 17 noiembrie 2008 pe cauza penală nr. 2007228049, de scoatere de sub urmărire penală a bănuților, la fel și ordonanța procurorului raionului Sîngerei din 13 februarie 2009 privind reluarea urmăririi penale, au fost declarate legale, încheierea fiind irevocabilă din momentul pronunțării.

La 25 iunie 2009, de către procurorul general-adjunct a fost emisă ordonanța, prin care a fost admisă parțial plîngerea avocatului Tudor Ungureanu și retrasă cauza penală de la Procuratura raionului Sîngerei, cu transmiterea ei pentru continuarea urmăririi penale la Procuratura Militară Bălți.

Astfel, procurorul din cadrul Procuraturii Militare Bălți, prin ordonanța din 24 iulie 2009, a dispus începerea urmăririi penale în privința lui Nicolae Moisiuc, Eduard Tronciu, Alexandru Mereuță și Marcel Petrov în baza art. 328 alin. (2) lit. a) și 152 alin. (1) Cod penal.

La 28 februarie 2011, de către procurorul din cadrul Procuraturii Militare Bălți a fost emisă ordonanța de clasare a cauzei penale, invocând ca temeiuri de drept prevederile art. 275 pct. 3) CPP, adică fapta nu întrunește elementele componenței de infracțiune prevăzute la art. 309¹ alin. (1) Cod penal (în redacția Legii nr. 139-XVI din 30 iunie 2005), art. 152 alin. (1) și 328 alin. (2) lit. a) Cod penal.

Ulterior, prin ordonanța din 17 iunie 2011 emisă de prim-adjunctul al procurorului general, a fost anulată ordonanța de clasare a cauzei penale din 28 februarie 2011 și dispusă reluarea urmăririi penale și transmiterea cauzei Procuraturii raionului Sîngerei pentru organizarea exercitării urmăririi penale.

A menționat că prim-adjunctul al procurorului general a acționat în lipsa plângerii, ci din oficiu, din proprie inițiativă.

Totuși, există o aparență că această ordonanță este rezultatul apropierii pronunțării de către CtEDO a hotărârii pe speța Pascari versus Moldova.

Pretinsele rele tratamente admise față de Eduard Pascari în timpul reținerii și detenției sale au fost obiect de examinare la CtEDO, care prin hotărârea din 20 decembrie 2011 în cauza Pascari versus Moldova (cererea nr. 53710/09), a constatat violarea art. 3 din CEDO, atât în aspect material, cât și procedural.

La 29 aprilie 2014, procurorul raionului Sîngerei a dispus anularea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală, emise în privința bănușilor Nicolae Moisiuc, Eduard Tronciu, Alexandru Mereuță și Marcel Petrov din 3 septembrie 2008, 4 septembrie 2008, 5 septembrie 2008 și 17 noiembrie 2008 pe cauza penală nr. 2007228049.

Totodată, a fost dispusă și exercitarea urmăririi penale, pe cauza penală nr. 2007228049, în baza art. 309¹ alin. (3) lit. c) Cod penal (în redacția Legii nr. 139-XVI din 30 iunie 2005), în vigoare la momentul săvârșirii faptei, care se aplică în conformitate cu art. 8 și 10 Cod penal.

A considerat că procurorul raionului Sîngerei, Andrian Bordianu, conștientizând faptul că există încheierea irevocabilă a judecătorului de instrucție al Judecătoriei Sîngerei din 27 martie 2009, prin care ordonanțele procurorului din 3 septembrie 2008, 4 septembrie 2008, 5 septembrie 2008 și 17 noiembrie 2008 pe cauza penală nr. 2007228049, de scoatere de sub urmărire penală a bănușilor, au fost declarate legale, prin ordonanța din 29 aprilie 2014, ilegal a dispus anularea ordonanțelor de scoatere de sub urmărire penală a bănușilor și reluarea urmăririi penale.

Prin ordonanța din 24 iunie 2014, procurorul din cadrul Procuraturii raionului Sîngerei, a dispus punerea lui sub învinuire de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 309¹ alin. (3) lit. c) Cod penal.

Prin sentința din 3 februarie 2017 a Judecătoriei Bălți sediul Sîngerei, a fost încetat procesul penal în privința lui Nicolae Moisiuc, Eduard Tronciu, Alexandru Mereuță și Marcel Petrov art. 309¹ alin. (3) lit. c) Cod penal, pe temeiul prevăzut de art. 309¹ alin. (1) pct. 6 Cod penal.

Prin decizia din 19 decembrie 2018 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Eduard Tronciu, admis apelul procurorului în Procuratura raionului Sîngerei, casată sentința din 3 februarie 2017 a Judecătoriei

Bălți sediul Sîngerei și pronunțată o nouă hotărâre, prin care Nicolae Moisiuc, Eduard Tronciu, Alexandru Mereuță și Marcel Petrov au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 309¹ alin. (3) lit. c) Cod penal (în redacția Legii nr. 139-XVI din 30 iunie 2005) și stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 5 ani cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semi închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice în instituțiile de stat pe un termen de 5 ani.

Termenul de executare a pedepsei sub formă de închisoare stabilit lui a fost calculat din data de 19 decembrie 2018, data luării sub strajă din sala de judecată.

Prin decizia din 5 noiembrie 2019 a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate de către avocați în numele inculpaților, casată total decizia din 19 decembrie 2018 a Colegiului penal al Curții de Apel Bălți în privința lui Nicolae Moisiuc, Eduard Tronciu, Alexandru Mereuță și Marcel Petrov și menținută sentința din 3 februarie 2017 a Judecătoriei Bălți sediul Sîngerei.

A fost dispusă eliberarea lui Nicolae Moisiuc, Eduard Tronciu, Alexandru Mereuță și Marcel Petrov, dacă în privința acestora nu este aplicată o măsură preventivă sub formă de arest sau nu execută pedeapsă penală în baza altor hotărâri judecătorești.

A evidențiat reclamantul că, în urma ilegalităților comise de către organele de drept, i-au fost cauzate suferințe neîntemeiate fizice și psihice, suportate pe parcursul perioadei îndelungate a efectuării urmăririi penale din 4 mai 2006 până la 22 august 2014, pe perioada examinării cauzei în cadrul instanțelor judecătorești din 22 august 2014 până la 5 noiembrie 2019.

A fost privat ilegal de libertate de la 19 decembrie 2018 până la 6 noiembrie 2019, ceea ce constituie 323 de zile, fapt prin care i-a fost lezată onoarea și demnitatea sa.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 7, 32, 39, 166-167 CPC, Legii nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 2007 Cod civil.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea în beneficiul său din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a prejudiciului material în mărime de 85 296,30 de lei constituit din salariul neachitat și în mărime de 120 320,02 de lei constituit din venitul provenit din muncă, a prejudiciului moral pentru tragerea ilegală la răspundere penală în mărime de 1 000 000 de lei, precum și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 2 000 de lei.

Prin încheierea protocolară din 5 octombrie 2020 a Judecătoriei Bălți sediul Sîngerei, a fost admis demersul Ministerului Justiției al Republicii Moldova și atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 16 decembrie 2020 a Judecătoriei Bălți sediul Sîngerei, a fost admisă acțiunea parțial.

Au fost încasate din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Nicolae Moisiuc prejudicial material ce constituie salariul neprimit în sumă de 85 296,30 de lei, suma de 150 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 2 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest, pretențiile reclamantului au fost respinse, ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia din 15 aprilie 2021 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova și menținută hotărârea primei instanțe.

Întru consolidarea soluției adoptate, instanțele de judecată ierarhic inferioare au reținut că potrivit informației nr. 274 din 4 mai 2020 eliberată de IP Sîngerei, suma salariului restant constituie 85 296,30 de lei, ((6 422 de lei + 506 de lei) * 12 luni + 2 160,30 de lei).

Prima instanță și instanța de apel au constatat că drepturile fundamentale garantate lui Nicolae Moisiuc au fost încălcate, din care considerente urmează a fi încasat salariul neachitat în mărime de 85 296,30 de lei, din contul bugetului de stat.

Referitor la venitul provenit din alte tipuri de activitate, reclamantul nu a adus probe suficiente în vederea argumentării pretențiilor înaintate.

Ce ține de repararea prejudiciului moral, instanțele de judecată au stabilit că Nicolae Moisiuc a fost supus un timp destul de îndelungat acțiunilor de urmărire penală și judiciare, fiindu-i cauzat un prejudiciu moral materializat prin prejudiciile efective care constau în suferințe psihice determinate de limitarea sau privarea temporară de anumite drepturi și anume: dreptul la viață privată, dreptul la libera circulație, sentimente de frustrare și retrăiri, condiționate de condamnare la închisoare pe un termen impunător, menținerea în stare de arest preventiv pe o durată de 323 de zile, încălcarea unui drept personal nepatrimonial și anume a dreptului fundamental la viață, integritate fizică și psihică în sensul art. 24 din Constituția Republicii Moldova, libertatea individuală și siguranța persoanei cuprinse în art. 25 din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, au concluzionat prima instanță și instanța de apel, în raport cu drepturile reclamantului, susceptibilitatea provocării prejudiciului moral și au statuat asupra rezonabilității stabilirii unui quantum al prejudiciului moral în mărime de 150 000 de lei, or suma dispusă spre încasare este una rezonabilă și echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat lui Nicolae Moisiuc prin atragere ilegală la răspundere penală, fiind proporțională cu sumele acordate de instanțele naționale, cât și de Curtea Europeană pe cazuri similare.

La 26 mai 2021, prin intermediul oficiului poștal, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 15 aprilie 2021 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului a invocat că dezacordul cu decizia recurată, deoarece instanța de apel a interpretat eronat legea.

A menționat că toate acțiunile organului de urmărire penală au fost necesare pentru stabilirea circumstanțelor cazului și în scopul stabilirii adevărului.

La fel, a precizat că prin sentința Judecătorei Bălți sediul Sîngerei din 3 februarie 2017, a fost încetat procesul penal în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) CPP, pe motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală și nicidecum nu pe temeiul achitării lui Nicolae Moisiuc, ceea ce nu poate fi catalogat drept o suferință morală gravă, or în privința inculpaților nu a fost o hotărâre de achitare prin care se finalizează o cauză penală pornită.

Cauza penală pornită pe faptul maltratării lui Eduard Pascari nu a fost încetată și circumstanțele apărute ulterior în această cauză penală inclusiv și constatările CtEDO în cauza Pascari c. Moldovei, corect au fost apreciate de procurorul A. Bordianu la emiterea ordonanței din 29 aprilie 2014.

A considerat că instanțele de judecată ierarhic inferioare au aplicat eronat prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procurorilor și ale instanțelor judecătorești.

La determinarea prejudiciului moral, prima instanță urma să respecte și criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale, echitabile, adică în așa fel trebuie stabilite încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului moral cauzat.

La 9 iunie 2021, în adresa lui Nicolae Moisiuc și Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 29 vol. II).

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intimații să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 26 mai 2021 împotriva deciziei din 15 aprilie 2021 a Curții de Apel Bălți în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în

care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru